

magas részek fásíthatóságát az öntözés már csak a jó szívárgó képességű talajokon az altalaj átnedvesítésével befolyásolja. Lehetnek végül olyan zárványok is, amelyek a környező öntözőterületekkel egy szintben vannak. (Ugyanez áll az öntözött területek közé telepített védőerdősávokra is.) Ezek a szívárgási viszonyoktól függően legtöbbször túlnedvesedtek, tehát az ültetés sikere tekintetében csak bakhatalás esetén adnak biztonságot.

Az öntözött területek közé iktatott erdősávok elhelyezését és szerkezetét tekintve az öntözéses gazdálkodásnak — különösen pedig a rizstermelésnek — korlátozó nézőpontjai vannak. Így egyes öntözéses növények, mint pl. a rizs, rendkívül fényigényesek, ezeket tehát nem lehet tartósan, erős, zárt árnyékhatásnak kitenni, sűrűn elhelyezett fasorok közé szorítani. Másfelől a levegő túl magas páratartalma egyes gombakárosítók és növényi betegségek elterjedésének előidézője lehet. Ilyen helyeken tehát olyan különleges szerkezetű és elhelyezésű erdősávokat kell telepíteni, amelyek a közbezárt terület levegőjének szellőzését teljes mértékben biztosítják.

A rendszeresen öntözött erdők telepítése kisebb jelentőségű, mivel az öntözővíz készleteket a szántóföldi növénytermesztés teljesen fel fogja emészteni és

így erdők öntözésére csak korlátozott mértékben juthat víz.

Lényegesen több lehetőség van az öntöző rendszerek keretében, vagy közelségében levő erdők időszakos, a főöntözési időnyen kívül megejtett öntözésre. Ilyenkor a mezőgazdasági növénytermesztés öntözővizet már nem igényel, viszont az öntözővíz főlegben rendelkezésre áll. Az ilyen öntözések időpontja lehet az őszi lombhullás utáni időszak (október, november), valamint a kora tavasz (április). Az őszinek az a jelentősége, hogy az erdő talaja a hasznosítható víztároló képességéhez mérten vízzel feltölthető, nincs kitéve a téli kiszáradás veszélyének, valamint az esetleges koratavaszi aszály káros hatásának. Az őszi öntözést csak a lombhullás bekövetkeztével szabad végezni, különben késleltetnénk a zöld részek beérését, és ezáltal emelnénk az elfagyás veszélyét. A tavaszi öntözés viszont éppen a vegetáció megindulásához és a zöld szervek kifejlesztéséhez (amikor legnagyobb a növény vízfogyasztása) biztosítja a szükséges vizet. A talajban tárolódó hasznos víztartalom átsegíti a fákát a szárazabb nyári szakaszokon is. Az így előállított nedvesebb viszonyok lehetővé teszik vízigényesebb fajok, — elsősorban a jó vízellátottságot legjobban megháláló nem és hazai nyárfélék telepítését is.

Az erdészeti tervezés néhány időszerű kérdése

KASZA FERENC

az erdészeti tervosztály vezetője

Pártunk III. kongresszusán Rákosi elvtárs megállapította, hogy „*van bizonyos javulás a népgazdasági tervezésben, Országos Tervhivatalunk munkájában, azonban kétségtelen, hogy a népgazdasági tervezés jelenleg is gazdasági és államépítő munkánk egyik leggyengébb területe.*” Ez a megállapítás vonatkozik az erdészeti főigazgatóság, az erdőgazdaságok és faipari vállalatok tervezésére is.

Az elmúlt esztendő során szinte rendszerré vált a sorozatos tervszám-módosítás, több esetben az év közben történő átszervezés miatt is. A tervezés időpontjában nem lehetett helyesen felmérni az erdőgazdaságok termelési és önköltségi számait. Az erdőgazdaságoknál is naptári évre készültek a tervek, s ez az erdőgazdasági munkák időnyyszerűsége miatt sok esetben a tervezést bizonytalanná tette. A tervezés rendszere komplikált volt. A fűrész- és lemeziparnál az éves tervben nem tervezték meg a faanyagbeszerzést, de hiányzott a készletgazdálkodás terve is. Az erdőgazdaságoknál a tervezés akkor történt, amikor a legnagyobb ütemű volt az időnyyszerűségből folyó termelés.

Nagyon részletes volt a dokumentáció, nagy volt a mutatószámok köre és sok olyan számot is dokumentált a minisztérium, ami a kiadáskor már idejét multá. A tervek vállalatokra való bontása sablonos volt. Az

önköltségi tervek bontásánál, illetőleg a jóváhagyásakor nem elemeztük kellően a termelési és műszaki fejlesztési terveket. Emiatt egyes erdőgazdaságok és vállalatok laza, egyesek pedig teljesíthetetlen önköltségi tervet kaptak. Sok hiba volt a statisztikai és könyvelési adatokban is, ami bizonytalanná és akadozóvá tette a tervezést. Végül hiba volt, hogy a tervet elkészítő szakemberek legtöbb esetben sem a végrehajtás alkalmával, sem a statisztikán keresztül nem ellenőrizték a tervek részleteiben való teljesítését.

Ezeknek a hiányosságoknak felismerésével készítette el az erdészeti főigazgatóság a tervezés racionalizálására vonatkozó javaslatát és biztosította a főigazgatóság szervezetének megváltoztatásával is a tervezés és tervellenőrzés egységes irányítását. A javaslatot a minisztertanács jóváhagyta. Ezzel mód nyílt egyszerűbb, áttekinthetőbb, realisabb tervek készítésére, valamint a tervek jóváhagyása, illetőleg változtatása során kifejlődött bürokrácia nagymérvű csökkentésére.

Az új tervrendszer az alábbi lényeges változtatásokat hozza:

1. *Az erdőgazdaság üzemi részletterve ezentúl gazdasági évre készül — október 1-től szeptember 30-ig. Ez lehetővé teszi, hogy a termelési tevékenység műszakilag befejezett időszakban kerüljön megtervezésre és a gazdasági eredmény is ilyen időszakban kerüljön számbavételre. A gazdasági évben való tervezés terveinknek műszaki-gazdasági szemléletét megerősíti és az elemzés egységét biztosítja.*
2. *A termelési, munkaügyi és önköltségi mutatók eddigi nagy részletességével szemben a tervfeladatok meghatározásánál a súlypontot az üzemitervekre és az erdőgazdaságok fejlesztési tervére teszi át és a mutatók számát az erdőgazdasági tervekben a jelenleginek mintegy 10 százalékára csökkenti. Ez természetesen a gazdaságok részére nagyobb önállóságot, de sokkal nagyobb felelősséget is jelent.*
3. *Az eddigi merev, ágazati tervezés megszűnik és helyette a gazdaság egészére készülnek a tervek, a népgazdaság tervezési rendszerének megfelelő tervfejezeteként. Nem készülnek ágazati termelési költségvetések, ágazati munkaügyi és anyagszükségleti tervek, ezzel szemben azonban a munkafolyamatok és a termékek költségelemzése és önköltségcsökkentése döntőbb szerephez jut.*
4. *A műszaki fejlesztési tervek eddigi tervezési rendszerünkben elsekélyesedtek, viszont az új tervezési rendszer a műszaki fejlesztési terveket állítja a tervezés középpontjába, s ezeknek teljesítése a termelékenység fokozását, a minőség javítását és az önköltség csökkentését képes biztosítani.*

Az erdőgazdaságok új tervezési rendszere mindjárt a tervező munka megkezdésénél az eddigi eredmények (bázisadatok) mélyreható elemzéséből indul ki. Erre az elemzésre épülnek a műszaki szervezési intézkedések, amelyek a termelési, szükségleti és önköltségi tervekre egyaránt kihatnak. A műszaki fejlesztési tervek a döntő feladatok, a többi, a jobb és olcsóbb erdőgazdasági termék előállításából indulnak ki és erre csoportosítják a tennivalókat.

Ebből következik, hogy erdőgazdaságaink vezetésének módszereiben változtatást kell végrehajtani. A vezetésnek azt a formáját, amely csupán a tervek mennyiségi teljesítését tekinti feladatának, olyan vezetésnek kell

felváltani, amely a gazdaságosság biztosításában, a munka és termékei minőségének állandó emelésében, a termelékenység fokozásában, az önköltség csökkentésében, a termelési tervek cikkenkénti teljesítésében, a gépek jó karbantartásában, végül — de nem utolsó sorban — az anyagtakarékosságban látja főfeladatát.

A fűrész- és lemezipari vállalatok tervezésében a régi tervmetodika nem tette lehetővé, hogy az erdőgazdasági tervekkel megfelelő összhangban legyen és ezt akadályozta az is, hogy az erdőgazdaságok alapanyag termelésének terve egyidőben készült a fűrész-lemezipar termelési tervével.

Döntő jelentősége az új tervmetodikának, hogy a vállalati tervmunkát lényegesen megkönnyíti, leegyszerűsíti. Például, amíg a régi tervmetodika szerint a termelési adatokat a fűrész-lemez vállalatok 10 tervlapon készítették, addig az új tervtematika mindössze három tervlapot tartalmaz. Ugyanez vonatkozik a munkaügyi és önköltségi tervekre is.

Nem volt meg kellő mértékben a tervlapok közötti összefüggés, különsképpen a pénzügyi tervekben. A beszerzési és kiszállítási adatokat csak a munkalapok tartalmazták, amelyeket nem kellett a minisztériumhoz beadni és így a helyes tervezés ellenőrzése nem volt lehetséges.

A műszaki mutatókat az új tervrendszerben kiszélesítjük. Ezzel jelentős mértékben növekszik az anyagtakarékosság és a minőség elemzésének lehetősége.

Az új tervrendszerben a negyedéves tervek havi bontása csak a főbb mutatókra készül és e téren mintegy 20 százalékra csökken a tervmunka.

Az erdőgazdaságok és faipari vállalatok között eddig komoly kooperáció nem volt, főként ezért, mert az erdőgazdaságok és faipari vállalatok egyidőben terveztek, tehát nem volt még ismert a vállalatonkénti rönkregoszlás, ami évközben állandó diszpozíció-módosítások forrásává vált, másfelől pedig az erdőgazdaságok gömbfatermelési tervei minőségre vonatkozóan semmiféle mutatót nem tartalmaztak. Ezeket a hiányosságokat az új tervrendszerünk kiküszöböli és mire a fűrészipari vállalatok a tervezést megkezdik, az erdőgazdaságok már jóváhagyott üzemi részlettervekkel rendelkeznek, amelyek a fűrészipari rönk értékesítést minőségi bontásban, öt negyedévre tartalmazzák. Ezen túlmenően gondoskodni kívánunk arról, hogy tájanként az egymással kooperációba kerülő erdőgazdaságokkal és fűrészipari vállalatokkal kontrolltárgyalásokon beszéljük meg a rönkelosztást és a telephelyenkénti törzskészlet biztosítását.

A tervezés egyszerűsége és lényegesen jobb áttekinthetősége a vállalatoknak a tervezésben való nagyobb önállósága, a statisztika elemzésének magasabb színvonalra való emelése, a *főigazgatóságnak önálló tervhatóságként való működése* az erdészet területén a tervező munkát megjavítja. Ezek után tehát tőlünk, a felső és alsó vezetéstől függ, hogy az erdőgazdaságok és fűrész-lemezipari vállalatok termelését olyan magas színvonalon szervezzük meg, amivel saját portánkon eleget teszünk a szocializmus gazdasági alaptörvényének és ezzel hozzájárulunk a dolgozó nép anyagi és kulturális szükségletének állandó emeléséhez.

Ennek a feladatnak figyelembevételével kell minden gondolatunkat és tevékenységünket a termelékenység növelésére, az önköltség csökkentésére, a minőség megjavítására, az anyagtakarékosságra, a tervek cikkenkénti teljesítésére összpontosítani.

HÍREK AZ ERDÉSZETI FŐIGAZGATÓSÁGRÓL

A földművelésügyi minisztérium szakoktatási főigazgatósága értekezleten vitatta meg az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről szóló minisztertanácsi határozatnak az erdőmérnöki főiskolára vonatkozó része végrehajtásához szükséges részletes intézkedéseket. Az értekezleten az erdészeti főigazgatóságok és a főiskolán kívül képviseltette magát az országos tervhivatal, az oktatásügyi minisztérium, valamint rendkívül széleskörűen a faipar: a könnyűipari minisztérium, a faipari tudományos egyesület, a bútoripari igazgatóság. Az értekezleten kialakított elgondolások a most meginduló oktatási időnyben már megfelelően érvényesülnek.

★

Tömpe István erdészeti főigazgató vezetésével augusztus 7-én erdészeti küldöttség indult a kormány, meghívására a román népi köztársaságba. A küldöttség a tavaly nálunk járt román kormányküldöttség látogatását viszonzta és útján az erdészet általános helyzetén kívül részletesen tanulmányozta az erdőrendezési és tudományos kutatás kérdéseit. A küldöttségben résztvett: *Mosonyi István* főigazgató-helyettes, *Fila József*, az erdőgazdasági osztály vezetője, *Halász Aladár*, az országos tervhivatal erdészeti előadója, *Sali Emil*, az erdőrendezési intézet igazgató-főmérnöke, valamint *Járó Zoltán*, az erdészeti tudományos intézet tudományos munkatársa.

★

Az erdészeti főigazgató fogadta az öt-hónapos pártiskolát végzett erdőgazdasági igazgatókat. Az igazgatók a fogadáson részletes tájékozódást kapnak az elmúlt első félév legfontosabb eseményeiről, ezek között elsősorban az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről szóló minisztertanácsi határozatról és a főigazgatóságnak a végrehajtásra vonatkozó elgondolásairól.

★

A főigazgatóság a szakszervezet közreműködésével termelési értekezletet tartott az első félév termelési eredményeinek megvitatására. Az értekezleten jelen volt a főigazgatóság dolgozóinak 95%-a. A főigazgatóság munkájáról *Keresztesi Béla* főigazgató-helyettes számolt be, majd *Vincze Béla* a szakszervezeti osztálybizottság elnöke az állami és pártfegyelemről, *Melegh Dezső* termelési felelős a munkamozgalomról tartott rövid

előadást. Az értekezleten számos hozzászólás hangzott el, melyek során a főigazgatóság valamennyi osztályának, csoportjának belső munkája is megvitatást nyert. A magas színvonalú beszámolók és a jól felkészült hozzászólások a termelési értekezletnek eddig még nem tapasztalt színvonalat biztosítottak.

★

Az erdészeti főigazgató fogadta a külföldön tanuló ösztöndíjas erdőmérnök-hallgatókat, akik az erdőgazdaságokban és üzemekben teljesített nyári gyakorlat és itthon eltöltött pihenő után tanulmányaik folytatására készülnek. A fogadáson *Keresztesi Béla* főigazgató-helyettes ismertette előttük a főigazgatóságnak a fejlesztési határozat végrehajtására irányuló munkáját, a hallgatók pedig beszámoltak a nyári gyakorlaton szerzett tapasztalataikról. Az ösztöndíjas hallgatók hozzászólásaikkal bebizonyították, hogy öntudatosan készülnek fel a reájuk váró nagy feladatok elvégzésére.

★

Augusztusban megjelent főbb utasítások: 67/E/1954. sz. főigazgatói utasítás a favigazgatási tervszámok és tényszámok közötti eltérések megengedett határaitól.

70/E/1954. sz. főigazgatói utasítás az erdőn kívüli fásítások pénzügyi lebonyolításáról.

71/E/1954. sz. főigazgatói utasítás az ártéren folyó munkák pótlékolásáról.

73/E/1954. sz. főigazgatói utasítás a szakképzettség nélküli erdészek részére tartott levelező tanfolyamok befejezésére vonatkozóan.

74/E/1954. Főigazgatói utasítás a III. évnegyedi tervteljesítésre vonatkozóan céljutalom kitűzéséről. Tizenegy erdőgazdaságot érint, melyek különösen nehéz körülmények között küzdenek a lakosság téli tüzelővel való jobb ellátásáért.

Munkatársainkhoz!

A szigorúan korlátozott lapterjedelem ellenére is minél többet kívánunk nyújtani olvasóinknak, ugyanakkor teljes mértékben hangot kívánunk adni az egyre élénkebben jelentkező gyakorlati írásoknak. Megnehezíti ezt az, hogy munkatársaink nagy része tanulmányainak igen hosszú formát ad. Kérjük ezért munkatársainkat, hogy közölni kívánt anyagot legfeljebb 5—6 ritkangépelten oldalon (oldalanként 1500—1700 betűvel) készítsék el. *A szerkesztőbizottság*

EGYESÜLETI HÍREK

Az erdőgazdaság fejlesztéséről szóló minisztertanácsi határozat végrehajtását megvitató országosan magasszínvonalú erdőgazdasági értekezletek közül is kiemelkedett a mecsekkeleti erdőgazdaság és az egyesület helyi csoportjának együttes ülése. A helyi csoport igen jelentős segítséget nyújtott az erdőgazdaságnak a határozat végrehajtásának nyilvános megvitatásához. *Gyapay Jenő* és *Somogyi Zoltán* tagtársak igen komolyan készültek fel a beszámolóra, majd számos komolyan átgondolt, jó felkészültségű hozzászólás hangzott el. A jó előkészítés szép eredménnyel járt és ennek segítségével a mecsekkeleti erdőgazdaság a kidolgozott fejlesztési tervét határidő előtt, elsőnek terjesztette be a főigazgatósághoz.

★

A szerkesztési bizottság megkezdte az egyesület szerkesztésében 1955. év folyamán kiadásra kerülő erdészeti zsebkönyv összeállítási előmunkálatait. A zsebkönyv hivatott pótolni a könyvtárusi forgalomban teljesen kifogyott erdészeti zsebnaptárt és kielégíteni a zsebnaptár utolsó megjelenése óta bekövetkezett hatalmas fejlődés kapcsán támadt igényeket. A bizottság összeállította a szerkesztési ter-

vet és a legjobb szakembereket kérte fel az egyes fejezetek szerkesztésére, illetve megírására.

★

Megalakult az egyesület pestvidéki csoportja. A csoport elnökévé *Király Miklós* elvtársat, a pestvidéki erdőgazdaság igazgatóját választották. Folyamatban van a budapesti csoport megalakítása is és ezzel a helyi csoportok alakítása egyelőre befejeződik.

★

Az új oktatási évad kezdetével szeptember hónapban újból megindítja az egyesület a szakmai továbbképző előadássorozatot. Elsőnek *Madas András* az OT osztályvezetője számol be a csehszlovák tanulmányútján szerzett tapasztalatokról. Októberben *Danszky István* a csemeterbázis megteremtéséről, novemberben *Szepesi László* az erdőgazdaság gépésítésének időszerű kérdéseiről, decemberben pedig *Mayer Antal* tart előadást arról, hogy milyen módszerekkel hajtható végre a fejlesztési határozat a Vértes-hegységben. Az előadások anyaga természetesen vidéki csoportjaink rendelkezésére is fog állani.

AZ ERDŐ — Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa.

Szerkesztőbizottság:

**BABOS IMRE, JABLÁNCZY SÁNDOR, KÁLDY JÓZSEF, KERESZTESI BÉLA (felelős szerkesztő)
KOCSÁRDI KÁROLY, LÁDY GÉZA, MADAS ANDRÁS, PÁRIS JÁNOS, SALI EMIL,
TÖMPE ISTVÁN**

Felelős kiadó:

A Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat igazgatója

Szerkesztőség:

Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11. Földművelésügyi Minisztérium

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Vécsey-utca 4. Telefon: 122-790. Egyszámiaszám: 37,878,181-46.

Megjelent 1200 példányban

Előfizetési ára egy évre: 60 Ft, félévre 30 Ft. Megjelenik minden hónapban
Felelős kiadó: A Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat igazgatója

26912/LD02 - Révai-nyomda, Budapest, V., Vadász-utca 16. (Felelős: Nyáry Dező)